

Eerstejaars Boomvalk *Falco subbuteo* jaagt boven bloeiende luzerne op dagpauwogen *Inachis io*

Ben Koks & Zwanette Jager

Op 7 augustus 2000 namen we in de Johannes Kerkhovenpolder ten zuidoosten van het Groningse Woldendorp een eerstejaars (dus geboren in 1999) Boomvalk waar. Het was die dag enigszins druilerig weer en de valk vloog langzaam rondjes boven een perceel luzerne van c. 20 ha groot. Nadat we de auto aan de kant van de weg hadden gezet, konden we het wijfje goed observeren en prachtig zien wat ze deed.

Door het natte weer in die periode was de oogst van luzerne verlaat. Het betreffende perceel was medio juni voor de eerste maal geoogst en zou eigenlijk al voor de tweede maal moeten zijn geoogst. Een nadeel voor de Drogerij, maar een voordeel voor de natuur: het gewas was namelijk massaal tot bloei gekomen en de nectar leverde een ware invasie van dagpauwogen *Inachis io* op. In een strook van 5 m telde we zo al 15 dagpauwogen. In het hele veld moeten het er minimaal enige duizenden zijn geweest. Door het natte weer waren de vlinders bovendien niet bepaald snel. Want dagpauwogen waren de vlinders waar onze Boomvalk met verve op joeg. De valk deed dat door laag over de luzerne te vliegen en bijna achteloos een exemplaar te pakken. Dit herhaalde zich gedurende het halfuurtje dat we daar stonden zeker 23 keer. Vrijwel telkens was de Boomvalk succesvol. Zoniet, dan keerde de vogel terug om de prooi in een lome duik alsnog vlak boven de luzerne uit de lucht te grissen. Net als bij libellen, werden de vleugels van de dagpauwoog één voor één geplukt. Daarna verdween de klauw met prooi naar de snavel van de vogel.

Op het moment dat wij daar stonden zagen we 2x een gele kwikstaart en 1x een veldleeuwerik. Een klein aantal boerenwaluwen (in het Groninger boerenland een favoriete prooi; de Boer & Koks 1996) vloog bij een geïsoleerd gelegen boerderij rond. Door het miezerige weer was er op dat moment verder weinig vliegverkeer van potentiële vogelprooien. Blijkbaar was het grote aanbod van vlinders een gelegenheid die de Boomvalk niet aan zich voorbij kon laten gaan. Opportunistisch inspelen op een tijdelijk ruime voedselbron van insecten werd ook door Rob Bijlsma (1980) vastgesteld in de warme nazomer van 1976, toen Boomvalken zich tegoed deden aan massaal overtrekkende vlinders en libellen. Ook Fiuczynski (1987) viel het op dat zelfstandig jagende Boomvalken in de nazomer veel op vlinders jaagden. Anthony Chapman (1999) noemt dit verschijnsel eveneens, in zijn geval betrekking hebbend op kleine vossen. Onder deze omstandigheden laten Boomvalken zich goed bekijken, al zijn de kansen hiervoor in het Groninger landschap kleiner dan in bos- en heiderijke gebieden. Dit was bijvoorbeeld de eerste keer dat wij in het Groninger akkerland zo lang een foeragerende Boomvalk konden bekijken! Omdat onze vogel

in zijn eerst levensjaar was en hoogstwaarschijnlijk geen jongen te verzorgen had, kon hij zijn kostje voor die dag met wat op-en-neer-gevlieg boven een Gronings luzerneveld makkelijk bijeenscharrelen.

Summary: First-year Hobby *Falco subbuteo* preying on peacocks *Inachis io* above a flowering alfalfa field

On 7 August 2000, a 2cy-female Hobby was foraging above an alfalfa field in the open farmland of Groningen. The wet conditions in July caused a delay in the harvest of this crop, resulting in abundant flowering of alfalfa. This attracted large numbers of peacocks, at least several 1000s on 20 ha. The Hobby leisurely circled the field at low altitudes, catching a minimum of 23 peacocks in 30 minutes. Prolonged insect hunting of Hobbies in the province of Groningen is rarely observed because the open farmland does not provide insect concentrations (as in marshes and on heaths).

Literatuur

Bijlsma R. 1980. De Boomvalk. Kosmos, Amsterdam/Antwerpen.

de Boer P. & Koks B. 1996. Boomvalken *Falco subbuteo* in Groningen: hoogspanning ten top. De Takkeling 4(3): 30-43.

Chapman A. 1999. The Hobby. Arlequin Press, Chelmsford.

Fiuczynski D. 1987. Der Baumfalke *Falco subbuteo*. Neue Brehm-Bücherei 575. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.

Adres: Hylkemaheerd 22, 9736 JB Groningen.

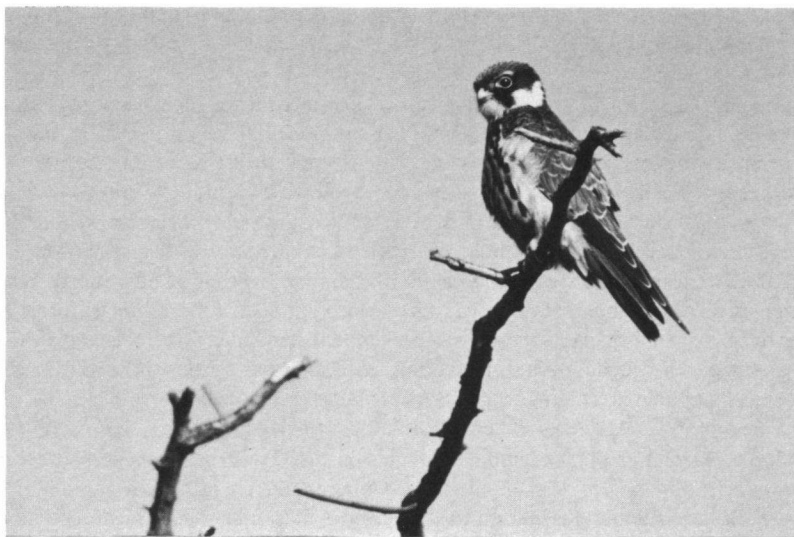

Foto. Juvenile Boomvalk, Falsterbo, Zuid-Zweden, 13 september 1984 (Jan Stok). *Juvenile Hobby at Falsterbo, Sweden, 13 September 1984.*